

Film laburren erakusleihoari azterketa sakona

Euskal Herriko film laburren katalogo prestigiotsuena da Kimuak. Urtero hautatzen dituen lanak Euskal Herrian eta nazioartean barreiatzen dituzte, zinemaldi ugaritan besteak beste. 1998an Kimuak sortu zenetik 2012ra egin duen ibilbidea jaso dute liburu batean, hamabost edizio horietan parte hartu duten zinemagile eta filmak aztertuz.

| MIKEL GARCIA IDIAKEZ |

HAMABOST URTETAN, 109 pelikula eskaini ditu Kimuak katalogoak. Horien analisitik jaiotako gogoetak eta hautaturiko 18 zinegile-ri egindako elkarrizketak –hainbat pasarte irakur ditzakezu orriotan– jasotzen ditu *Cortometrajes de Kimuak*. *Semillas del cine vasco* liburuak. Lau urteko lan mardularen fruitua da, Ainhoa Fernández de Arroyabe Olaortua, Nekane E. Zubiaur Gorozika eta Iñaki Lazkano Arrillaga EHUko irakasleek egina. Gaztelaniaz da liburuak, Euskadiko Filmategiak aurrekonturik ez zuelako lortu eta Salamancako Comunicación Social argitaletxearekin argitaratu dutelako.

Lehenengo zatian, Kimuak egitasmoaren ibilbideari errepasoa egin diote autoreek. Ibilbide horretan hautatuak izan diren laburrak ere aztertu dituzte eta ondorio mordoxka bat atera dute. Lan gehienak fikziozkoak dira (%82), animaziozkoak %10 eta dokumentalak %6. Kimuak katalogoan, nahi-

Lausotu egin dira fikzioaren, animazioaren eta dokumentalaren mugak. Artistikoki ere, zinema esperimental, poetikoa, posmoderno... nahasten dira

ko fenomeno berria da dokumentala; 2008ko edizioan agertu ziren lehen aldiz, Jon Garaño zuzendariaren eskutik: *Asāmara* eta *On the line*. Azken urteotan, ordea, gero eta presentzia handiagoa dute dokumentalek.

Dena den, autoreen hitzetan, lausotu egin dira fikzioaren, animazioaren eta dokumentalaren mugak, eta filma genero batean edo bestean sailkatzea jada ez da hain erraza. Artistikoki ere, zinema esperimental, poetikoa, posmoderno... nahasten dira, eta zinemak bere baitan hartzen ditu, neurri handiagoan edo txikiagoan, bideo-kliparen, publizitatearen, bideoartearen edo bideojokoen bereizgarriak. “Genero, forma eta lengoaien hibridazioa da egungo sorkuntzaren ezaugarri nagusia”, diote.

Zinegileek maite dituzten gaiak

80ko hamarkadako sorkuntzarekin kontrastean, Kimuak katalogoko lanetan apenas

KOLDO ALMANDOZ

Errealitate manipulatu

“Dokumental guztiak faltsuak direla, hori dut abiapuntu. Errealitatea fikzionatzea interesatzen zait, edo fikzioa erreal bihurtzea. Hibridazio hori interesgarria iruditzen zait, frogatzen duelako fikzioaren eta errealtatearen arteko mugak ez direla hain garbiak.

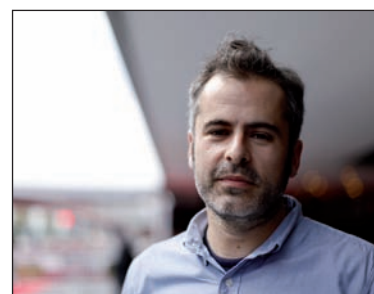
Sinesteko irudi erreala behar dugu, baina aspalditik irudi erreala guztiz manipularria da. Eguna iritsiko da

ohartuko garena irudi erreala ez dela egiazkotasun frogabat”.

IONE HERNANDEZ Femeninoa, maskulinoa

“Emakumeak gutxiengo gara profesio honetan, emakumezko zine zuzendari oso gutxi daude. Gainera, badirudi interes handiagoa sortzen dutela gizonen istorioek, egitura, gai eta abar aldetik. Zaila da zuzentzea, gizon nahiz emakume izan, baina guretzat pixka bat konplikatuagoa da. Zuzendu, ama izan eta bizitzan errealtatu nahi baduzu, gauza ugari uko egin behar diozu, eskatzen duen denboragatik. Dena den, generotik harago doazen kontuak direla uste dut. Ni, funtsean, zinema onaren defendatzaile naiz. Zinema egiten duzunean oso zurea den zerbait espresatzen ari zara, oso pribatua den zerbait. Eta emakumea bazara, esentzia edo ezaugarri horren zati garrantzitsu bat egongo da zure obran, saihestezina da emakume baten obran elementu femeninoak ez antzematea. Baina ezaugarri femeninoak dituzten gizonak badaude, eta oso maskulinoak diren emakumeak. Sorkuntza artistikoan, zure zati emozionalera estuki lotu behar zarenez, zaila da emakumearen alde maskulinoak femeninoak estaltzea. Azken finean, sorkuntza emoziotik egiten da”.

LUISO BERDEJO

Haurrak eta suspentsea

“Pelikula batean suspentsea beti beharrezkoa dela uste dut, maitasun istorioa izan arren. Kontatzen ari zarela ere, ez duzu jakin behar zer gertatuko den ondoren. Haurrek agian hori iradokitzen didate eta horregatik agertzen dira nire filmetan, mundua ikusteko modu berri eta bakarra dutelako, beti txundigarria. Niretzat bizikleta bizikleta da, baina ume batentzat mundu bat da. Egunerokoan harritzeko gaitasun hori atsegin dut, gauzetara hurreratzeko xalotasun hori”.

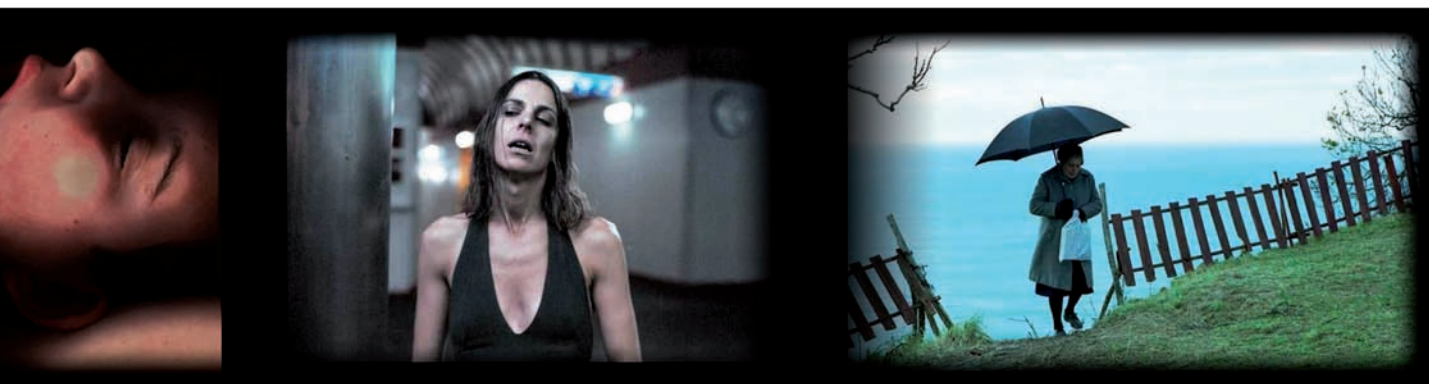
ageri den gatazka politikoa gai gisa —ez film hautatuen artean, ez kanpoan geratu direnen artean—. *La vaca* (Gorka Esteban) da zuzenean gatazkari heltzen dion bakarra, eta zeharka jorratzen dute *Topeka* (Asier Altuna) eta *Haragia* (Begoña Vicario) obrek.

Genero dramatikoak, berriz, oparoagoa izan da. Familia kontuei lotuta bereziki (Koldo Alandozen *Belarra*, Safy Nebbou-

Beheko irudietan, ezker-eskuin: Zeinek gehiago iraun, Asāmara, Haragia, Terminal eta Lepokoa.

ren *Lepokoa*, Inaz Fernándezen *Hauspo soinua...*), baina baita drama erromantikoa (Manu Gómezen *Hilarri*, Tinieblas Gonzálezen *The Raven*, Nacho Vigalondoren *Marisa...*) eta soziala ere (Mikel Ruedaren *Agua!*, Koldo Alandozen *Columba Palumbus...*).

Komediara hurbiltzen direnean, umore gazi-gozoa maiteago dute euskal zinegileek,

KOLDO SERRA Arriskatzea

“Film laburrak aukera ematen du film luzean esperimentatu ezin daitezkeen gauzak esperimentatzeko. Labur batean arriskatzen ez baduzu, ez duzu arriskatuko 90 minutu irauten duen hiru milioi euroko pelikulan. Film laburretan nahi duzun istorioa errodatu behar duzu, ongi errodatu, sarie-tan edo zabalduko dizkizun atee-tan pentsatu gabe. Zine eskola batzuetan, labur arrakastatsuak egiteko prestatzen dituzte ikas-leak, parametro jakin batzuk jarraituz. Batzuk oso sarituak izan dira, baina inoiz ez dut defendatu-ko estetika hutsa edo txistea baino ez den filma”.

BEGOÑA VICARIO Diskurtsorik ez

“Ni egiten joaten naiz, eta gertaerek ondorio batera naramate. Pentsatuko banu, ‘gai honi buruz zer-bait egingo dut eta hala amaituko da’, aurretik pentsatu dudana zerbaiti buruz-ko diskurtsua egiten nengoke. Jakina gogoeta egin dudala, baina ez planifika-tutako bukaera horretara naraman zer-bait bilatzeko. Sentsazioak helaraztean datza filma. Nola bukatuko den jakingo banu, ez nuke egingo, istorioak berak bakarrik egin behar du aurrera”.

NACHO VIGALONDO Gure buruaz barrezka

“Norbaitek diagnostikatu beharko du zergatik eramaten ditugun komediak kutsu garratz horretara, edo benetan istorio garratzak ote diren bidean komedia tonuz janzten ditugunak. Zergatik du istorio hain ilunak kutsu hain komikoa? Nolabait, ez dudalako ikusten nire burua publikoari egia eskaintzen ari zaion norbait solemne gisa. Nire buruaz ziu-r-rago eta zintzoago sentitzen naiz, egiten ari naizen pelikulaz barre egin badaiteke. Ez zaizkit gustatzen pertsonaiak beraiek peliku-laren esanahia azaltzen ari zaizkizun film anbiziotsuak. Azkenaldian hori gertatzen da: hasieratik maisulan izateko jaiotzen dira aurrekontu handiko hainbat pelikula. Ni ger-tuago nago itxuraz kontatzen ari direnaren garrantziaz konbentzitzea helburu ez duten zuzendari eta pelikuletatik”.

tonu iluna eta ironia tristea, gizakion miseriak tarteko (Nacho Vigalondoren *7.35 de la mañana*, Borja Cobeagaren *Éramos pocos...*). Kome-dia beltzak ere badu lekurik (Telmo Esnalen *Taxi?*, Irene Arzuagaren *Luis Soto...*) eta komedia erromantiko gutxitxo ikusi dugu Kimuak-en.

Genero errepikatuenetakoa, dena den, bel-durrezko zinema da, nahiz eta gehienetan beste genero batzuekin uztartuta. Adibidez, thrillerarekin (Haritz Zubillagaren *She's Lost Control*, Ugo Sanzen *Los ojos de Alicia...*),

komedia beltzarekin (Asier Altuna eta Telmo Esnalen *Txotx*, Koldo Serra eta Gorka Váz-quezen *Amor de madre...*) edo dramarekin (David Gonzálezen *La calma...*).

Genero fantastikoak, azkenik, baditu bere jarraitzaileak Euskal Herriko sortzai-leen artean. Horren lekuko dira, esaterako, *Aizoa*, *City of the Wind* (Ione Hernández), *Razjelen itzulera* (Koldo Almandoz), *Hyde & Jekyll* (Sara Mazkieran) edo *Artalde* (Asier Altuna).

Liburuaren bigarren zatian, aukeratutako 18 zuzendari elkarrizketatu eta horien lanak sakonago aztertu dituzte. Eta amaieran, zor-tzi film labur nabarmendu (euskarazko hiru: *Terminal*, *Zeinek gehiago irauin* eta *Hezurbeltzak, una fosa común*) eta ikerketa analitikotik harago, horien gainean egindako hausnarketak, aurki-kuntzak eta iradokizunak eskaini dizkiote ira-kurleari. Oro har, Kimuak-en izan diren film laburren kalitate handia azpima-rratu nahi izan dute liburuaren egileek, pelikulen forma eta narrazio estilo aberats eta hetero-geneoak. ■

Aurtengoa prest

Aurkeztu diren 63 proposamenetatik, zazpi izango dira Kimuak zigitupean aurten erakutsiko diren film laburrak: *Zarautzen erosi zuen* (Aitor Arregi), *Soraa* (Asier Altuna), *Anómalo* (Aitor Gutierrez), *A Serious Comedy* (Lander Camarero), *Don Miguel* (Kote Camacho), *Hubert Le Blon-en azken hegaldia* (Koldo Almandoz) eta *Sailor's Grave* (kolektiboa). Irailean, Donostiako Nazioarteko Zinemaldian abiatuko dituzte emanaldiak.